

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кушніра Сергія Петровича на тему «Професійна компетентність державного службовця: сутнісно-понятійна характеристика та правове регулювання»

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету. Реформування системи органів державної влади у відповідності до європейських стандартів обумовлюють необхідність повного «перезавантаження» усіх державних інституцій та суспільних відносин за участю держави, що вимагає докорінного перегляду підходів щодо формування нормативного забезпечення діяльності державних службовців із наданням їй нових якісних характеристик. Більше того, від рівня професіоналізму державних службовців, результативності та ефективності їх діяльності залежить якість надання громадянам управлінських послуг, що є своєрідним індикатором функціонування самого інституту державної служби.

Підвищення ефективності функціонування державної служби, як сервісної інституції, передбачає запровадження компетентнісного підходу щодо формування кадрового складу з метою сприяння в реалізації прав, свобод та законних інтересів громадян; здійснення ефективного адміністрування внутрішньоорганізаційною діяльністю органів публічного управління; забезпечення публічних інтересів. Вирішення цих завдань є можливим лише за умови впровадження дієвих форм підвищення професійної компетентності державних службовців, які будуть сприяти безперервності набуття нових і покращання наявних знань, умінь і навичок та їх ефективного застосування у практичній діяльності.

Питання професійної компетентності державного службовця певною мірою досліджувалися в науці адміністративного права, зокрема В.Б. Авер'яновим, Ю.П. Битяком, Л.Р. Білою-Тіуновою, Ю.С. Даниленко, С.В. Ківаловим, В.Р. Кравцем, С.Е. Зелінським та ін. Їхні праці мають

важливе значення для науки адміністративного права і є теоретико-методологічним підґрунтям для подальших наукових досліджень. Однак, нормативне оновлення інституту державної служби, зокрема прийняття Закону України «Про державну службу» (2015), та системи підзаконних нормативно-правових актів, якими регулюється більшість процедурних питань проходження державної служби, зумовлюють необхідність подальших наукових досліджень зазначеної проблематики, особливо питань щодо змісту професійної компетентності, її критеріїв, стану правового регулювання та подальшого удосконалення чинного законодавства.

Науково-теоретичне підґрунтя дисертації становлять наукові праці таких провідних фахівців у галузі адміністративного права, конституційного права та загальнотеоретичної юриспруденції, як: В.Б. Авер'янов, Д.М. Бахрах, І.О. Бедний, Ю.П. Битяк, Л.Р. Біла-Тіунова, І.П. Голосніченко, Ю.С. Даниленко, Є.В. Додін, С.Д. Дубенко, І.І. Задоя, М.І. Іншин, Д.П. Калаянов, С.В. Ківалов, І.Б. Коліушко, В.Р. Кравець, Я.В. Лазур, В.Я. Малиновський, О.Ю. Оболенський, Ю.М. Оборотов, І.М. Пахомов, О.С. Продаєвич, П.М. Рабінович, О.П. Рябченко, Г.В. Фоміч, В.М. Шаповал, Н.В. Янюк та ін. У зв'язку з тим, що професійна компетентність державних службовців є багатоаспектним і різностороннім явищем, характерним для різних наук, теоретичним підґрунтям цього дослідження стали також наукові доробки представників теорії державного управління, зокрема: С.М. Григор'євої, С.Е. Зелінського, В.М. Мартиненка, Л.І. Михайлової, В.М. Сороко, Л.І. Федулової та ін.

Нормативно-правовою базою роботи є Конституція і закони України, укази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України, а також відомчі нормативно-правові акти у сфері державної служби. У ході здійснення дисертаційного дослідження використано також законодавство зарубіжних країн (ФРН, Греції, Франції, Польщі, Чехії, Канади, Литви,

Латвії та ін.).

Емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики, звіти Нацдержслужби, судові рішення з питань проходження державної служби та статистичні дані.

Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі адміністративного та фінансового права відповідно до плану наукових досліджень «Концепція розвитку адміністративного, адміністративно-процесуального права та фінансового права в умовах євроінтеграції» (на 2016–2020 рр.), що є складовою теми: «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116U001842), що виконується в межах Національного університету «Одеська юридична академія».

Наукове завдання, розв'язання якого отримано в дисертації. У дисертаційній роботі поставлено за мету охарактеризувати правову природу професійної компетентності державного службовця як невід'ємної складової інституту державної служби, визначити стан її правового регулювання і надати пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства про державну службу з урахуванням зарубіжного досвіду.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

визначити стан наукових досліджень професійної компетентності державного службовця;

охарактеризувати теоретичні основи професійної компетентності державного службовця;

визначити правове регулювання професійної компетентності державного службовця;

виокремити та охарактеризувати систему суб'єктів опосередкованого забезпечення професійної компетентності державного службовця;

визначити суб'єктів безпосереднього забезпечення професійної компетентності державного службовця;

виокремити та охарактеризувати систему критеріїв професійної компетентності державного службовця;

охарактеризувати методи визначення професійної компетентності державного службовця;

виокремити та охарактеризувати особливості та структуру процедури визначення професійної компетентності державного службовця;

надати пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства стосовно визначення професійної компетентності державного службовця;

охарактеризувати особливості правового регулювання професійної компетентності державного службовця у публічній службі країн Європейського Союзу та визначити можливості запровадження їхнього досвіду в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній науці адміністративного права монографічним дослідженням професійної компетентності державних службовців у контексті оновлення чинного законодавства України про державну службу з урахуванням вимог щодо адаптації інституту державної служби до стандартів Європейського Союзу.

У результаті здійсненого дослідження сформульовано низку положень і висновків, до найбільш значущих з яких належать:

у перше:

охарактеризовано стан наукового дослідження професійної компетентності державного службовця за допомогою таких видів її характеристики: 1) темпоральна; 2) категоріальна (загальнотеоретична);

виокремлено змістовний (набір спеціальних знань, умінь та навичок, особистісних компетенцій, практичних навичок щодо реалізації наявних знань та досвіду для ефективного та результативного виконання службових

повноважень та подальшого професійного та особистісного розвитку) та функціональний (характеристика посади державної служби, критерії рівня компетентності) компоненти професійної компетентності державного службовця;

визначено, що інституційні засади професійної компетентності державного службовця – це важлива складова системи управління державною службою, яка полягає у застосуванні уповноваженими державою суб'єктами, що регулюють відносини у визначеній сфері або суб'єктів, що провадять у ній діяльність, комплексу заходів правового, організаційного та технічного характеру, спрямованих на підвищення рівня спеціальних знань, умінь та навичок державних службовців, їх можливостей виявляти необхідні моральні та ділові якості для належного виконання службових повноважень, навчання, професійного та особистісного розвитку;

запропоновано класифікувати суб'єктів забезпечення професійної компетентності державних службовців у залежності від їх впливу на об'єкт управління: суб'єкти опосередкованого та безпосереднього забезпечення професійної компетентності державного службовця;

обґрунтовано необхідність виокремлення цифрової грамотності та гендерної компетентності державних службовців як додаткових критеріїв професійної компетентності;

удосконалено:

класифікацію видів професійної компетентності в державній службі в частині виокремлення та характеристики таких її видів у залежності від змісту: а) розумова компетентність; б) ситуаційна компетентність; в) функціональна компетентність; г) комунікативна компетентність;

класифікацію вимог, що висуваються до державних службовців у залежності від нормативного закріплення: 1) загальнослужбові: наявність громадянства України; володіння державною мовою; досягнення

повноліття; наявність відповідного ступеня освіти; стаж роботи; досвід роботи; володіння іноземною мовою; 2) посадові: наявність досвіду роботи у конкретній сфері діяльності; здобуття кандидатом на державну службу відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня; необхідні знання, уміння та навички; особистісні компетенції;

механізм оцінки професійної компетентності державних службовців, його узгодження з процесами стратегічного планування у державній службі;

класифікацію методів визначення професійної компетентності державного службовця в залежності від міри використання формалізованих підходів: 1) формалізовані: матричний, сумарних оцінок, стандартної оцінки, заданої бальної оцінки; 2) неформалізовані: співбесіда, спостереження, біографічний метод, самозвіт, документальний метод, анкетування, аналіз, громадське опитування;

набули подальшого розвитку:

розмежування понять «кваліфікація», «професійність», «компетентність» і «професійна компетентність»;

характеристика стабільності визначення професійної компетентності державних службовців у залежності від категорії посад державної служби «А», «Б», «В»;

запропоновано зміни та доповнення до чинного законодавства України з питань державної служби.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження. Положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертації, науково обґрунтовані та достовірні. Це обумовлено застосуванням сукупності методів наукового пізнання як загальнонаукових, так і спеціальних.

Діалектичний метод став основним способом наукового пізнання явищ правової дійсності у їхньому розвитку та взаємозв'язку, за його

допомогою було розглянуто наукові погляди на зміст професійної компетентності державного службовця, особливості її визначення та забезпечення. Загальнонаукові методи (структурно-функціональний та системний аналіз) стали основою при з'ясуванні теоретичних питань тематики дослідження: визначення складових компонентів професійної компетентності, критеріїв її визначення, інституційних засад. Методи формальної логіки: гіпотези, аналізу, синтезу, індукції, дедукції, класифікації набули свого втілення при характеристиці доктринальних напрацювань із досліджуваної проблематики, диференціації видів професійної компетентності державних службовців, визначенні вимог, що висуваються до державних службовців, виокремленні критеріїв та методів визначення професійної компетентності державних службовців. На спеціально-науковому рівні застосовано історико-правовий, формально-догматичний та порівняльно-правовий методи. Історико-правовий метод використано при аналізові стану досліджень та категоріального розвитку професійної компетентності у державній службі. Порівняльно-правовий метод використано для здійснення порівняльного дослідження вітчизняного і зарубіжного досвіду правового регулювання та організаційного забезпечення професійної компетентності державних службовців. За допомогою формально-догматичного методу здійснено змістовний аналіз: норм чинного законодавства, що закріплюють механізм оцінки рівня знань, умінь та навичок державного службовця, суб'єктів забезпечення професійної компетентності державних службовців; визначено та охарактеризовано процедуру оцінки професійної компетентності у залежності від посади державної служби; виокремлено методику визначення професійної компетентності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що висновки і пропозиції, які містяться в дисертації, можуть бути використаними у:

науково-дослідній сфері – для подальшої розробки наукових проблем, пов'язаних з визначенням сутності професійної компетентності державних службовців, виокремленням її структурних компонентів, правовим регулюванням, а також наданням характеристики критеріїв рівня компетентності в залежності від категорії посади державної служби;

правотворчості – для надання пропозицій щодо удосконалення Закону України «Про державну службу», Постанов Кабінету Міністрів України: «Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців», «Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад» тощо;

правозастосовній діяльності – для удосконалення практики проходження державної служби в державних органах і судової практики у справах, пов'язаних з оскарженням результатів оцінювання професійної компетентності державних службовців;

навчальному процесі – для підготовки монографій, підручників та посібників з навчальних курсів «Адміністративне право України», «Організація державної служби в Україні», «Запобігання та протидія корупції», «Адміністративне судочинство» і при викладанні відповідних дисциплін.

Особистий внесок дисертанта. Дисертаційна робота є власним авторським дослідженням, у якому наукові положення, висновки та пропозиції обґрунтовано самостійно в результаті опрацювання значної кількості джерел монографічного, нормативно-правового, правозастосовного характеру, в тому числі судової практики та зарубіжного досвіду. Ідеї та розробки, що належать співавторам не використовувалися.

Апробація результатів дисертації. Положення і висновки дисертаційного дослідження доповідалися й обговорювалися на засіданнях

кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія». Положення, висновки та пропозиції, що містяться в дисертаційному дослідженні, доповідалися на: міжнародній науково-практичній конференції професорсько-викладацького та аспірантського складу «Новітні тенденції сучасної юридичної науки» (м. Дніпро, 4–5 грудня 2020 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Місце юридичних наук у формуванні правової культури сучасної людини» (м. Запоріжжя, 25–26 грудня 2020 р.). Результати дослідження використано при викладанні відповідних тем із навчального курсу: «Адміністративне право України», «Організація державної служби в Україні», «Публічна служба».

Повнота викладу матеріалів дисертації у публікаціях. Основні теоретичні положення і висновки дисертації містяться у 6 публікаціях, у т.ч. 3 – у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку, 1 – у зарубіжному науковому виданні, 2 – у тезах доповідей за матеріалами науково-практичних конференцій.

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

Кушнір С.П. Професійна компетентність державних службовців: сутнісно-понятійна характеристика. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2020. № 4. С. 149–153.

Кушнір С.П. Стажування державного службовця за кордоном: теоретико-правові аспекти. *Право і суспільство*. 2021. № 1. Ч. 2. С. 61–66.

Кушнір С.П. Змістовні компоненти професійної компетентності державних службовців. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2021. № 49. С. 172–175.

Кушнір С. Самоосвіта як спосіб підвищення професійної компетентності державних службовців: поняття, особливості, правове регулювання. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2021. № 2(38). vol. 2. С. 124–128.

Кушнір С.П. Щодо визначення поняття «професійна компетентність державного службовця». *Новітні тенденції сучасної юридичної науки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, м. Дніпро, 4–5 грудня 2020 року. Дніпро : ГО «Правовий світ», 2020. С. 115–117.

Кушнір С.П. Чинники виокремлення компонентів професійної компетентності державних службовців. *Місце юридичних наук у формуванні правової культури сучасної людини: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, м. Запоріжжя, 25–26 грудня 2020 року. Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина». 2020. С. 45–48.

Характеристика особистості здобувача. Кушнір С.П. має повну вищу юридичну освіту. У 2019 році закінчив Національний університет «Одеська юридична академія», судово-адміністративний факультет, отримав диплом магістра з відзнакою за спеціальністю «правознавство». З 2017 по 2018 рік працював на посаді діловода Київського районного суду м. Одеси. З 2018 по 2019 рік працював на посаді судового розпорядника Київського районного суду м. Одеси. З 2019 по 2020 рік працював на посаді секретаря суду Київського районного суду м. Одеси. З 2020 по 2021 рік працював на посаді головного спеціаліста відділу планування заходів цивільного захисту населення управління з питань цивільного захисту Департаменту муніципальної безпеки ОМР. З 09.09.2021 року по теперішній час працює на посаді головного державного інспектору відділу супроводження в судах податкових спорів за позовами органів ДПС управління супроводження судових справ Головного управління ДПС в Одеській області. З 2019 року – аспірант кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія». Володіє українською, російською, англійською мовами. Має 6 публікацій з проблематики дисертації.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана сучасною науковою мовою, вміло використані спеціальні дефініції. Робота

характеризується єдністю змісту, а стиль викладення сприяє доступності розуміння та сприйняття матеріалу.

Дисертація Сергія Петровича Кушніра на тему «Професійна компетентність державного службовця: сутнісно-понятійна характеристика та правове регулювання» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, і рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри конституційного,
адміністративного і фінансового права,
Чернівецького юридичного інституту
Національного університету
«Одеська юридична академія»

Т.А. Латковська

Рецензент:

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри адміністративного і
фінансового права
Національного університету
Юридична академія»



Є.І. Фролова

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ